

HORIA CORCHEȘ, MONICA HALASZI, LAURA-MARIA AGAPIN

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Româna văzută **altfel**

Noua perspectivă în școala românească

altfel

Amplificatorul de competențe

Limba și literatura română 5

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Limba și literatura română

5

Amplificatorul de competențe

altfel

HORIA CORCHEȘ, MONICA HALASZI, LAURA-MARIA AGAPIN

PREFATĂ	5
Respect pentru oameni și cărți	
UNITATEA 1 Comunicarea orală	7
SURSE: • 1. Fotografie • 2. Situație de comunicare • 3. Interviu • 4. Dialog • 5. Prezentare	
COMUNICARE	8
FONETICĂ	13
SITUAȚII DE COMUNICARE	16
UNITATEA 2 Dialogul	17
SURSE: • 1. Fotografie • 2. Bandă desenată • 3. Reclamă • 4. <i>Om de zăpadă care voia să întâlnească soarele</i> de Matei Vișniec • 5. <i>Micul prinț</i> de Antoine Saint-Exupéry	
LECTURĂ	18
LIMBA ROMÂNĂ	29
REDACTARE	34
UNITATEA 3 Narațiunea	35
SURSE: • 1. Fotografie • 2. Hartă • 3. <i>Vând kilometri</i> de Mihai Barbu • 4. <i>Toate pânzele sus!</i> de Radu Tudoran • 5. <i>Insula delfinilor albaștri</i> de Scott O'Dell	
LECTURĂ	36
LIMBA ROMÂNĂ	51
REDACTARE	58
UNITATEA 4 Descrierea	61
SURSE: • 1. Fotografie • 2. Arborele genealogic al lui Harry Potter • 3. <i>Iată cum a ajuns să arate astăzi conacul copilăriei din „La Medeleni”</i> de Cătălin Hapulele • 4. <i>Ulița copilăriei</i> de Ionel Teodoreanu • 5. <i>Charlie și fabrica de ciocolată</i> de Roald Dahl	
LECTURĂ	62
LIMBA ROMÂNĂ	77
REDACTARE	83
UNITATEA 5 Textul în versuri	85
SURSE: • 1. Jocul Dixit • 2. Afiș • 3. Articolul de dicționar • 4. <i>Cartea cu Apolodor</i> de Gellu Naum • 5. <i>Cum a furat Grinch Crăciunul</i> de Dr. Seuss	
LECTURĂ	86
LIMBA ROMÂNĂ	95
REDACTARE	102

UNITATEA 6 Personajul 103

SURSE: • 1. Fotografie • 2. Caricatură • 3. Desen • 4. *Interviu luat de A.P. lui M. Cristinel, elev în clasa a II-a* • 5. *Cavalerul dreptății* de Mircea Sântimbreanu • 6. *Micuțul Nicolas* de Jean-Jacques Sempé

LECTURĂ.....104

LIMBA ROMÂNĂ.....120

REDACTARE.....130

UNITATEA 7 Schița 133

SURSE: • 1. Fotografie • 2. Bandă desenată • 3. Rețetă culinară • 4. *Bubico* de Ion Luca Caragiale • 5. *Satul câinilor* de Gianni Rodari

LECTURĂ.....134

LIMBA ROMÂNĂ.....148

REDACTARE.....152

UNITATEA 8 Basmul (I) 153

SURSE: • 1. Fotografie • 2. Afiș • 3. Cum se nasc magicienii • 4. *Aleodor Împărat* • 5. *Hänsel și Gretel*

LECTURĂ.....154

LIMBA ROMÂNĂ.....170

REDACTARE.....176

UNITATEA 9 Basmul (II) 177

SURSE: • 1. Ilustrație • 2. Documentar • 3. *Ion Creangă (viața și opera)* de G. Călinescu • 4. *Și v-am spus povestea așa – Aventurile cailor năzdrăvani rememorate de ei înșiși* de Florin Bican • 5. *O poveste grimminală* de Adam Gidwitz

LECTURĂ.....178

LIMBA ROMÂNĂ.....194

REDACTARE.....198

SURSE

1 Fotografie

2 Situație de comunicare

3 Interviu

4 Dialog

5 Prezentare

ÎNTREBĂRILE ESENȚIALE

COMUNICARE: Situația de comunicare

- știi să identifici ideile principale dintr-un mesaj oral?
- știi să identifici emițătorul unui mesaj?
- știi să identifici receptorul unui mesaj?
- știi să identifici canalul de comunicare?
- știi să identifici codul prin care se comunică?
- știi să identifici contextul în care are loc comunicarea?
- știi să identifici mesajul unui text?
- știi să sesizezi rolul elementelor verbale și nonverbale?
- știi să povestești oral?
- știi să utilizezi cuvinte potrivite contextului?
- știi să utilizezi elemente nonverbale în comunicare?
- știi să participi la un dialog?

FONETICĂ: Corespondența sunet – literă.

Vocale. Semivocale. Consoane. Diftong. Triftong. Hiat. Despărțirea în silabe

- știi să identifici corespondența dintre sunet și literă?
- știi să sesizezi vocalele?
- știi să sesizezi consoanele?
- știi să sesizezi semivocalele?
- știi să sesizezi diftongul?
- știi să sesizezi triftongul?
- știi să sesizezi hiatul?
- știi să despartți cuvintele în silabe?

COMUNICAREA ORALĂ

1 FOTOGRAFIE

2 SITUAȚIE DE COMUNICARE

3 INTERVIU

— Spuneți că părinții n-au intrat într-o librărie pentru că nu era locul lor. Dumneavoastră când ați intrat?

— Nici eu nu prea intram în librării. Mă duceam la biblioteca școlii să-mi iau cărți. Apoi, la biblioteca din cartier. Dacă treceai șoseaua Ștefan cel Mare – care era pe jumătate cât e acum, înainte de a fi lărgită –, la parterul unui bloc se afla biblioteca. Era acolo un bibliotecar care nu scotea niciodată o vorbă, iar înăuntru era o cămăruță care avea cărți pe toți pereții. De la jumătatea liceului însă, mi-am luat cărțile de la Biblioteca Municipală.

— Nu vă cumpărați cărți?

— În tot timpul liceului, mama mi-a dat câte trei lei în fiecare zi. Îmi ajungeau să-mi cumpăr un cico sau o frucola și-un pateu cu brânză. Alți bani n-am avut până am luat bursă la facultate, așa că-mi era greu să-mi cumpăr cărți. Până aproape de sfârșitul liceului, cred că n-am avut acasă mai mult de o sută, o sută cincizeci de cărți. Cumpăram, în schimb, colecții de broșurele: „Povestiri științifico-fantastice” și „Clubul temerarilor”. La un moment dat, un văr mi-a dat vreo 30 de fascicule din „Povestiri SF”. Cred că eram în clasa a II-a. A fost literatura mea, cea care îmi oferea tot ce-mi trebuia în momentul acela: adrenalină, frică, fascinație, nopți nedormite. Toate spaimile copilăriei mele au venit de acolo. Frica mea de fantome și de *aliens* a venit de acolo.

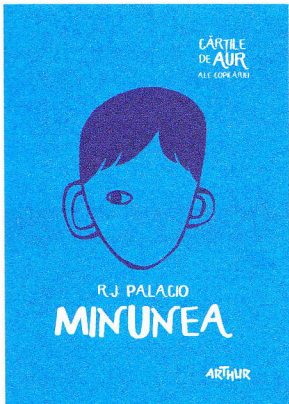
(Fragment extras dintr-un interviu cu Mircea Cărtărescu din studioul Adevărul)

- Alo, Ilinca?
- Bună, Iulia. Ce bine-mi pare să te aud! Chiar mă gândeam la tine.
- Serious?
- Da.
- De ce te gândea?
- Păi... Știi că mâine e ziua de naștere a Alexiei...
- Da...
- OK. Ei îi place să citească, doar știi...
- Așa e.
- Vreau... Hm... Aș vrea să-i cumpăr o carte. Am intrat în librărie și mi-a atras atenția o carte cu copertă albastră. *Minunea*. Am citit ce scria pe coperta a patra și mi s-a părut interesantă. Oare o fi citit-o? Mă gândeam că tu trebuie să știi...
- Nu, nu a citit-o, dar știi că îmi dorea să o citească. A auzit că este o carte super.
- Ce bine că mi-ai spus! Fug să o cumpăr. Să nu-i spui nimic până mâine. Să fie surpriză! Dar... Ilinca, de ce m-ai sunat?
- Aa, nimic important. Vorbim mai târziu. Du-te să cumperi cartea. Pa!
- Paa!

(Transcrierea unui dialog)

5 PREZENTARE

— Vreau să vă prezint astăzi o carte. Este o carte pe care am citit-o în vacanța de vară și care mi-a plăcut tare mult. Se numește *Minunea* și a apărut la Editura Arthur în 2013. Este, de fapt, primul roman scris de graficiană R.J. Palacio din New York și s-a născut în urma unei întâlniri minunate cu o fetiță aflată în fața unui chioșc de înghețată. În romanul acesta este vorba despre August Pullman, Auggie pentru apropiați, elev în clasa a V-a la Școala Beecher, un copil cu o diformitate facială pe care și-o asumă și despre care ajunge să vorbească astfel: *Nu vă voi descrie cum arăt. Indiferent ce grozăvie v-ați imagina, probabil că este mai rău.* Deși are această diformitate, Auggie este un băiat normal, cu preocupări normale pentru orice copil de azi: are cont de Facebook, este fan *Războiul stelelor*, suferă când cățelușa familiei moare, face proiecte pentru școală, merge în tabără și în excursii. Ceea ce mi s-a părut genial la romanul acesta este că are mai mulți povestitori. Normal, unul dintre ei este Auggie, dar apoi devin pe rând povestitori Via, sora lui Auggie, pentru care acesta este *Soarele* în jurul căruia gravitează întreaga familie, Summer, prietena lui Auggie, Jack, prietenul care-l trădează, Justin, iubitul Viei. Ce mai vreau să vă spun este că *Minunea* este un roman impresionant, pentru copii și oameni mari, care ne învață că nu trebuie să ne lăsăm înșelați de aparențe.

(Transcrierea unei prezentări de carte)

ABORDAREA GLOBALĂ A SURSELOR – IMAGINE, TEXT

Respect pentru oameni și cărți

1. Îți amintesc de ceva sau de cineva imaginile sau textele-sursă?
2. Încercuiește litera **A**, dacă enunțul referitor la imaginile și textele-sursă este **adevărat**, sau litera **F**, dacă este **fals**.
 - a. Fata din imaginea 1 pare să comunice cu cineva. A F
 - b. În sursa 3, Mircea Cărtărescu vorbește despre copilăria sa. A F
 - c. Sursele 2, 4 și 5 fac referire la aceeași carte. A F
 - d. Textul ce reprezintă sursa 5 este transcrierea unei comunicări orale. A F
3. Notează în ce situație a avut loc dialogul dintre Ilinca și Iulia.
4. Scrie schimbul de replici care ar fi putut continua dialogul prezentat de sursa 2.
5. Există vreo diferență între dialogul purtat de Mircea Cărtărescu și reporter și cel dintre Iulia și Ilinca? Indiferent de răspuns, motivează-ți răspunsul într-un text de 3 – 5 rânduri.

SITUAȚIA DE COMUNICARE

Amintește-ți!

O situație de comunicare are următoarele componente: **1.** emițătorul – cel care transmite mesajul; **2.** receptorul – cel care primește mesajul; **3.** mesajul – ceea ce transmite, prin comunicare, emițătorul; **4.** contextul – la ce se referă comunicarea; **5.** canalul – calea prin care se transmite mesajul; **6.** codul – mijloacele prin care se transmite mesajul.

Nu uita! Atunci când una dintre aceste componente lipsește, nu poate fi vorba despre o situație de comunicare.

Există factori care perturbă comunicarea și întrerup transmiterea informației: zgomotul, distanța, eventuale probleme auditive, necunoașterea codului, defectarea aparatelor folosite în comunicare etc.

Comunicarea verbală se realizează prin intermediul unei limbi cunoscute de toți cei care participă la actul de comunicare. Comunicarea verbală poate fi orală sau scrisă.

Comunicarea nonverbală se realizează prin intermediul gesturilor, mimicii, a poziției corpului etc.

1. Completează tabelul, referindu-te la sursa 2.

	sursa 2, imaginea a	sursa 2, imaginea b
Cine este emițătorul?		
Cine este receptorul?		
Care este mesajul?		
La ce se referă mesajul (care este contextul)?		
Care este canalul?		
Care este codul folosit?		

2. În cele două imagini de la sursa 2, emițătorul devine receptor, iar receptorul emițător. În care dintre sursele date rolurile de emițător și receptor sunt preluate de participanții la discuție?
3. Notează în care dintre sursele date comunicarea se realizează față în față.

4. Situațiile de comunicare prezente în sursele 2 – 5 reprezintă comunicări orale. Care dintre acestea ar putea ilustra și comunicarea scrisă?
5. Comunicarea se realizează nu numai prin intermediul cuvintelor unei limbi, ci și prin alte mijloace: imagini, sunete, gesturi, mimică, simboluri. Precizează câte o situație în care ai folosit fiecare dintre aceste mijloace de comunicare.

Imagini:
 Sunete:
 Gesturi:
 Mimică:
 Simboluri:

6. În imaginea reprezentând sursa 1 există două posibile canale de comunicare. Care sunt acestea?

7. În cazul sursei 5, se poate vorbi de o situație de comunicare? Motivează-ți răspunsul, referindu-te la existența sau la absența elementelor situației de comunicare.

8. Bifează enunțurile care se referă la un act de comunicare.

- a. Alex și Adrian discută în curtea școlii despre ultimul film vizionat.
- b. Telefonul sună în camera goală.
- c. Crainicul anunță începerea meciului.
- d. Ana l-a strigat pe colegul ei, dar el nu a auzit-o.
- e. Un japonez a întrebat-o ceva pe bunica mea, dar ea nu cunoaște limba japoneză.
- f. Mașinile claxonau atât de tare, că nu am înțeles ce mi-ai spus.

9. Primul rând al tabelului de mai jos se referă la situația de comunicare prezentată în sursa 4. Completează rândurile și coloanele următoare, apoi propune alte două variante.

Emitător	Mesaj	Context	Receptor	Canal	Cod
Ilinca	doriința de a fi ajutată să cumpere un cadou	cadou	Iulia	telefon	cuvinte
un profesor	regulile activităților în grup	activitățile în grup	elevii	aer	
un stomatolog	modul de folosire a periuței de dinți electrice	periuța de dinți electrică	un copil		
Alex, elev în clasa a V-a					pictograme, cuvinte
Ioana, elevă în clasa a V-a				scrisoare	

RECEPTAREA ȘI PRODUCEREA MESAJULUI ORAL

Respect pentru oameni și cărți

Amintește-ți!

Comunicarea verbală se realizează atât în scris, cât și oral.

1. Într-o discuție, este important să ne adaptăm limbajul în funcție de partener și de situația de comunicare. Recitește schimbul de replici dintre copil și vânzătoare (sursa 2) și reformulează-l pentru următoarele situații:
 - a. interlocutorul este colegul de bancă;
 - b. interlocutorul este mama.
2. Notează o idee care se desprinde din replicile vânzătoarei și una care se desprinde din cele ale copilului.
3. Privește fotografia de la sursa 1. Imaginează-ți că fata vorbește la telefon cu o colegă de clasă. Formulează șase replici din această conversație. Ține cont de toate detaliile din fotografie.

4. Notează două idei principale și două idei secundare pe care le poți extrage din prezentarea de carte (sursa 5).
5. Comunicarea verbală este însoțită adesea de cea nonverbală: gesturi, mimică, ținuta corpului. Imaginează-ți că tu ești cel/cea care prezintă cartea *Minunea*. Ce gesturi ar însoți prezentarea ta? Cum ar fi expresia feței? Dar poziția corpului? Ce mesaje ar transmite toate aceste elemente de comunicare nonverbală?
6. Imaginează-ți următoarea situație: ai laringită și nu poți vorbi. Ai nevoie însă ca dirigintele tău să te învoiască pentru a merge la cabinetul medical. Cum vei proceda?

7. În interviul acordat, Mircea Cărtărescu a vorbit despre copilăria sa. Recitește fragmentul. Formulează patru idei principale și patru idei secundare și notează-le într-un tabel după modelul de mai jos.

Idei principale	Idei secundare

8. Imaginează-ți un monolog telefonic, pornind de la următoarea situație: la sfârșit de săptămână ai fost la bunici și crezi că ți-ai uitat acolo o carte pe care ai împrumutat-o de la biblioteca școlii. Îi suni pe bunici pentru a-i ruga să verifice dacă într-adevăr cartea este la ei. Va trebui să le precizezi despre ce carte e vorba, cum arată coperta și locul în care crezi că ai uitat-o. Oferă cât mai multe detalii.
9. Continuă dialogul de mai jos.

— Bună ziua! Mă puteți ajuta, vă rog?

— Cu mare drag. Ce s-a întâmplat?

— Știți,

—

—

—

—

—